

MİLLÎ SAVUNMA
BAKANI

**HULUSİ
AKAR:**

**Milli Güvenlik
Ülke
Sınırlarının
Dışında
Başlar**

SÖYLEŞİ: BURHANETTİN DURAN

Bölgemizde jeopolitik kırılmaların gün geçtikçe daha fazla belirginleştiği şu günlerde konumuz Türkiye'nin savunması ve güvenliği, konduğumuz ise Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar. Jeopolitik güç mücadelelerinin, çatışmaların ve çatışma riskinin, terör örgütleri ile vekil aktörlerin sayısının ve faaliyetlerinin arttığı, hibrit savaş tekniklerinin yoğun bir şekilde kullanıldığı bir dönemde Türkiye'nin milli savunma ve güvenlik politikasına ilişkin kapsamlı açıklamalar yapan Bakan Akar ile ordumuzdaki dönüşümü, Suriye krizini, terörle mücadelemizi, Yunanistan'ın agresif silahlanmasını, NATO ve ABD ile ilişkilerimizi konuştuk.

Uluslararası sistemin dönüşümünden geçtiği bir sürece şahitlik ediyoruz. Bu süreçte askeri güç unsurlarının önceki dönemlere göre sonuçlar üzerinde daha belirleyici olduğu görülüyor. Milli Savunma Bakanı olarak küresel dönüşüm sürecini ve bu sürecin ortaya çıkardığı jeopolitik güç mücadelelerini genel çerçevede nasıl yorumluyorsunuz?

Günümüzde küresel güvensizlik ortamı, hem ülkelere hem de yerleşik ittifaklara yönelik daha karmaşık, belirsiz ve çok yönlü sınamalar üretir hale gelmiştir. Güvenlik ve savunma ihtiyacı artık tüm ülkelerin gündeminde ilk sırayı almaktadır.

Son yıllarda Türkiye, bulunduğu coğrafyada bölgesel ve küresel bir güç olarak politikalar üreten ve stratejiler geliştiren bir statüye yükselmiş, ülkemizin etki ve ilgi alanı genişlemiştir. Buna bağlı olarak ülkemize yönelik risk ve tehdit yelpazesi de genişlemiştir. Dolayısıyla jeopolitik konumuzun gereklerini de göz önünde bulundurarak güvenlik stratejilerimizi yeniden oluşturmak, risk ve tehditlere karşı proaktif tedbirler almak zorunluluğu doğmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Savunma Stratejisi; ülkenin bağımsızlığını, egemenliğini, toprak bütünlüğünü ve hayati çıkarlarını korumak ve muhafaza etmek esaslarına dayanmaktadır. Ülkemizin bu stratejiyi uygulayabilmesini sağlayan Türk Silahlı Kuvvetleri'nin savunma sanayisine yönelik ihtiyaçları, teknolojinin akıl almaz hızı ve değişen tehdit türleriyle orantılı olarak çok hızlı değişmektedir.

Bu kapsamda hak, alaka ve milli menfaatlerimizin korunması için;

geleceğin karmaşık hareket ortamı ve asimetrik tehditlerine karşı çok boyutlu ve esnek bir bakış açısına ve mümkün olan en kısa zamanda istediği etkiyi alabilme imkan ve kabiliyetine sahip bir silahlı kuvvetlere ihtiyacımız vardır. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, uluslararası ilişkilerde bir özne haline gelen Türkiye'nin etki ve ilgi alanı her geçen gün genişlemekte, doğal olarak görev ve sorumluluklarımız artmaktadır.

Tüm dünyada ordular teknik anlamda bir değişim geçekleşiyor. İşin içine yapay zeka'nın ve yüksek teknolojinin de girmesiyle, yakın bir gelecekte orduların savaşma kabiliyetinde büyük değişiklikler görülecek. Sizin TSK için hazırladığınız yol haritasında nasıl değişiklikler göreceğiz?

Son dönemde kıymetli verilerin toplanması, anlamlandırılması, sayısallaştırılması, depolanması ve bilgisayar sistemlerinde yaşanan gelişmeler yapay zeka odaklı çözümlerin küresel anlamda çok daha fazla kullanılmasına yol açmıştır. Muharebe sahasında komutanın karar verme sürecine yapay zeka uygulamalarının Karar Destek Sistemleri olarak dahil edilmesi, farklı kaynaklardan gelen verilerin bir bütün halinde kıymetlendirmesini sağlamaktadır. Milli olarak üretilmiş akıllı sistemlerin geliştirilmesi, yapay zeka destekli ve uygun emniyetli/şifreli sistemler ile birlikte kullanılması hareket emniyeti açısından önem kazanmıştır. Farklı fonksiyon alanlarına yönelik yapay zeka uygulamalarının geliştirilmesi, geleceğin teknolojisinin bugünden takibi açısından kritik önem arz etmektedir.

Güçlü bir silahlı kuvvetlere sahip olmak bugün olduğu gibi gele-

cekte de büyük önemi haizdir. Bu kapsamda yapay zeka ve yüksek teknolojinin de desteğiyle millilik ve yerlilik oranı artmış silah sistemleri ile teçhiz edilmiş; kara, deniz, hava, siber güvenlik ve uzay alanlarında hareket icra edebilen, etkin, caydırıcı ve saygın bir silahlı kuvvetler tesis etmek temel hedefimizdir.

MİLLİ SAVUNMA DEĞİL MİLLİ GÜVENLİK VE ÜLKE SINIRLARI İLE DE SINIRLI DEĞİL!

Türkiye'nin jeopolitik ortamının son dönemde çok ciddi değişimlerden geçtiğini görüyoruz. Türkiye'nin dönüşen güvenlik mimarisinde sahip olduğu tehdit algılamaları ve hazırlık derecesi nasıl bir değişim gösterdi ve günümüzdeki durumunu genel çerçevede nasıl değerlendiriyorsunuz? Diğer bir ifadeyle yeni dönemde Türkiye'nin tehdit ve risk algılamalarında nasıl bir önceliklendirme yapılmaktadır?

Güvenlik kavramı; jeopolitik güç mücadelesinin yanında küresel ve bölgesel düzeyde risk, tehdit ve tehlikelerin arttığı, güvenlik ortamının yeniden şekillendiği ve güç dengelerinin sürekli değiştiği, terör örgütlerinin ve vekil aktörlerin sayısının/faaliyetlerinin çoğaldığı ve hibrit savaş tekniklerinin yoğun bir şekilde kullanıldığı bu hassas dönemde; askeri boyutuna ilaveten siyasi, ekonomik, kültürel, psiko-sosyal, demografik, coğrafi, teknolojik vb. boyutları ile birlikte ele alınmaktadır. Yeni güvenlik ortamında "milli savunma" kavramı yerini "milli güvenlik" anlayışına bırakmış ve güvenlik sadece ülke sınırları ile sınırlı bir konu olmaktan çıkmıştır.

Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki kararlı duruşu karşısında, Yunanistan diğer ülkelere bel bağlamakta, onları bölgeye çağırarak hatta bazıları ile askeri iş birliği anlaşmaları yaparak karşılık vermeye çalışmaktadır.

Türkiye, varlığına ve birliğine yönelik saldırıları sadece kendi topraklarında değil, doğrudan kaynağında karşılayabilme gücüne ulaşmış bir ülke haline gelmiştir. 2016'nın ikinci çeyreğinden itibaren terörle mücadelede uygulanmaya başlayan yeni güvenlik konsepti çerçevesinde tehditler sınırlara dayanmadan, taarruzi bir anlayışla ve artan bir tempoda kaynağında bertaraf edilmektedir. Bu konsept kapsamında faaliyetlerimiz Türkiye'nin uluslararası hukuktan doğan meşru hakları doğrultusunda ve uluslararası hukuka uygun olarak icra edilmektedir. Suriye'nin kuzeyinde icra edilen dört önemli hareket ve Irak'ın kuzeyine yapılan hareketler, yeni savunma ve güvenlik politikası ile terörle mücadele stratejimizin somut ve başarılı örnekleridir.

Bilgi teknolojileri ile genel ağ ve sistemlerdeki gelişmelerin sonucu olarak ülkelerin altyapıları ve beşeri sermayesi, bilgi teknolojilerine her geçen gün daha fazla ihtiyaç duyar hale gelmekte, siber güvenliğinin önemi katlanarak artmaya devam etmektedir. Siber saldırıların askeri unsurların haricinde havalimanları, limanlar, demiryolları, elektrik santralleri, su arıtma tesisleri, enerji nakil hatları ve hastaneler gibi kritik altyapıları hedef alabileceği değerlendirilmektedir.

ÖNCELİĞİMİZ, ÜLKEMİZ ETRAFINDA BİR GÜVENLİK KUŞAĞI

Çok boyutlu belirsizlikler içeren ve hibrit tehditlerin öne çıktığı bu dönemde, yeni güvenlik ortamına uyum kabiliyetimizi geliştirirken, Türkiye'nin tehdit ve risk algılamaları kapsamında ülkemizin etrafında bir güvenlik kuşağı ve istikrar ortamı oluşturulmasına öncelik vermekteyiz. Bu kapsamda tehdit ve risk algımızı öncelikle yakın çevremiz olacak şekilde Libya örneğindeki gibi deniz aşırı bölgelere doğru da genişletmekteyiz. Yeni güvenlik anlayışının sadece ülke sınırları ile ilgili bir konu olmaktan çıktığını göz önünde bulundurarak güvenliğimizi sağlamak ve ülkemizin menfaatlerini korumak için ülke çapında kurumların, silahlı kuvvetler çapında kuvvetlerin, sivil ve askeri sistemlerin/yeteneklerin, sürekli veya geçici olarak müşterek kullanımını planlamalarımıza dahil etmekteyiz.

Bu kapsamda egemenlik, bağımsızlık ve güvenliğimiz için yurt içi ve sınır ötesinde terörle mücadeleye, yedi iklim üç kıtaya barış, huzur ve adaleti götüren atalarımızdan aldığımız ilhamla bölgesel barışa ve dünya barışına da katkı sunmaya devam ediyoruz. Tehditleri sınırlarımızın ötesinde, kaynağında bertaraf etmeyi öngören proaktif savunma ve güvenlik politikamız, önümüzdeki dönemde de ulusal

Suriye'den kaynaklı terör tehdidinin ve oluşturulmak istenen terör koridorunun kalıcı olarak engellenmesi ve hudutlarımızın güvenliğinin sağlanması, ülkemizdeki göçmenlerin Suriye'ye geri dönmesi, Suriye'nin toprak bütünlüğünü ve egemenliğini tesis etmiş, güvenliğimize tehdit teşkil etmeyen ve Türkiye ile iyi ilişkileri olan demokratik bir devlet yapısına kavuşmasının sağlanması büyük önem arz etmektedir.

güvenliğimizi ve çıkarlarımızı teminat altında tutmayı ve eş zamanlı olarak insanlığın ortak hedeflerine de katkıda bulunmayı sürdürecektir.

TERÖRİST NEREDEYSE, HEDEF ORASIDIR

Türkiye'nin terörle mücadelesinde çok önemli mesafeler katettiği görülüyor. Terör örgütü PKK'nın hareket alanı hiç olmadığı kadar azalmış durumda. Bu bağlamda Türkiye'nin terörle mücadelesindeki değişim ve bu değişime yol açan faktörler nelerdir? Türkiye'nin başarılı terörle mücadele stratejisinin arkasında yatan faktörleri biraz açar mısınız?

Günümüze gelene dek farklı korelasyonlarla yapılanmasını sürdürmeye çalışan PKK-KCK/YPG terör örgütü 1984'ten bugüne kadar yaklaşık 40 senedir din, dil, ırk ve cinsiyet ayrımı gözetmeden kadın, çocuk ve bebekler dahil on binlerce masum sivil ve güvenlik görevlisini alçakça katletmiş eli kanlı bir terör örgütüdür.

Yeni terörle mücadele stratejisi kapsamında tehditler; sınırlara dayanmadan, taarruzi bir anlayışla ve artan bir tempoda kaynağında bertaraf edilmektedir. Bu kapsamda terörist neredeyse hedef orasıdır. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin hedefi sadece teröristlerdir.

Teröre karşı çok boyutlu ve kapsamlı bir yaklaşım sergilenerek alan hakimiyeti ve terörü kaynağında yok etme stratejisi doğrultusunda yurt içinde ve dışında yapılan, istihbaratla ve İHA/SİHA başta olmak üzere yerli ve milli teknolojilerle desteklenen nokta operasyonlar ile örgüt artık bitme noktasına gelmiştir.

Bilindiği üzere, sınırlarımızın hemen yanı başında küresel güçlerin de dahil olduğu karmaşık bir süreç yaşanmış ve yaşanmaya devam etmektedir. Bu kapsamda;

- 24 Temmuz 2015'te yapılan hava hareketi ve İkiyakalar'a yapılan kara hareketi ile terörle mücadele operasyonlarımız başlamış

- 8 Ağustos 2015'te başlayan Sur, Cizre ve Nusaybin merkezli çukur operasyonları icra edilmiş
- 15 Temmuz hain darbe girişimi engellenmiş
- 27 Mayıs 2019'da Hakurk'ta başlatılan Pençe-1 Operasyonu, 12 Temmuz 2019'da Pençe-2 Operasyonu ile kuzeydoğuya doğru genişletilmiş
- Sağlanan alan hakimiyetinin artırılması maksadıyla Haftanın'e 23 Ağustos 2019'da Pençe-3 ve 16 Haziran 2020'de Pençe-Kaplan Operasyonları yapılmış
- Terör örgütünün diğer bölgelerde oluşturulan baskıdan kurtulmak için Gara'ya yerleşmesini ve bu bölgede yeniden yapılanmasını engellemek maksadıyla 10-14 Şubat 2021 arasında Gara'ya icra edilen Pençe Kartal-2 Operasyonu ile terör örgütüne ağır zayıf verdirilmiş
- 23 Nisan 2021'de Avaşin-Basyan ve Metina bölgelerine yönelik eş zamanlı olarak başlatılan Pençe-Şimşek ve Pençe-Yıldırım Operasyonları ile terör örgütü üzerindeki baskı daha da artırılmış
- Bugüne kadar icra edilen tüm Pençe hareketleri ile 800'den fazla terörist etkisiz hale getirilmiş
- 02 Şubat 2022'de Kış Kartalı Operasyonu ile Irak'ın kuzeyinde (Sincar ve Karacak bölgeleri) ve Suriye'nin kuzeyinde (Derik) yer alan terör örgütlerine ait barınak, sığınak, mağara, tünel, depo ile teröristlerin sözde eğitim merkezleri ve sözde karargahları olmak üzere 82 hedef ateş altına alınmış ve çok sayıda terörist etkisiz hale getirilmiştir.

Ayrıca gelişen süreçte Suriye'nin kuzeyindeki PKK/PYD-YPG ile DEAŞ varlığını sonlandırmak, oluşturulmak istenen terör koridorunu engellemek, hudutlarımızın güvenliğini ve halkımızın huzurunu sağlamak maksadıyla 2016'da Fırat Kalkanı, 2018'de Zeytin Dalı, 2019'da Barış Pınarı ve 2020'de Bahar Kalkanı hareketleri başarıyla icra edilmiş ve terör örgütlerine ciddi anlamda zayıf verdirilmiştir. Bahse konu hareketler sivil vatandaşların, tarihi dokunun, dini yapıların ve çevrenin zarar görmemesi için özen ve hassasiyet içerisinde icra edilmiştir.

Yurt içi ve sınır ötesinde icra edilen operasyonların başarıyla sonuçlanmasında TSK personelinin fedakarlığı ve kahramanlığının yanı sıra sahip olduğumuz yerli ve milli teknolojilerin de önemli rolü bulunmaktadır. Hız kesmeden devam eden tasarım, üretim ve AR-GE çalışmaları sayesinde her geçen gün etkinliğini artıran yerli ve milli savunma sanayimiz terörle mücadelede Türk Silahlı Kuvvetleri için kuvvet çarpanı olmuştur.

Terör örgütünün sözde üst düzey kadrosu tarihinde ilk kez Irak'ın kuzeyinde hareket edemez hale gelmiştir. TSK'nın icra ettiği başarılı operasyonlar neticesinde örgütün büyük kayıplar verdiği ve kayıplarının yerini dolduramadığı, terör örgütü elebaşları arasında fikir ayrılıklarının baş gösterdiği ve moral ve motivasyon bakımından terör örgütünün tarihin en kötü dönemini yaşadığı ve yok olma sürecine yaklaştığı bilinmektedir.

Bütün faaliyet ve operasyonlarımız uluslararası hukuktan kaynaklanan meşru müdafaa hakkı kapsamında icra edilmiştir. Suriye ve Irak başta olmak üzere hiçbir komşumuzun sınırında, toprağında ve

Uzun yıllardır terörizme karşı kararlı bir mücadele vermekte olan ülkemiz halihazırda PKK/YPG, El-Kaide, DEAŞ ve FETÖ terör örgütlerine karşı aynı anda mücadelesini sürdürmektedir. Bir terör örgütü ile başka bir terör örgütünü kullanmak suretiyle mücadele edilmesinin yanlış olduğundan hareketle, hiçbir ayırım yapılmaksızın terörizmin her türlüyle mücadelede müttefiklerimizden de destek beklemekteyiz.

egemenliğinde gözümüzün olmadığını, komşularımızın toprak bütünlüğüne son derece saygılı davrandığımızı herkesin bilmesi gerekmektedir.

PKK ve onun Suriye kolu olan YPG'ye kim destek verirse versin, bunlar kimden destek alırlarsa alsınlar en son terörist etkisiz hale getirilinceye kadar mücadele etmekte ve 85 milyon vatandaşı-mızı bu terör belasından kurtarmakta kararlıyız.

TSK FETÖ'DEN TEMİZLENDİKÇE DAHA DA GÜÇLENDİ

15 Temmuz sonrasında bazı çevrelerde TSK'nın askeri açıdan artık eskisi kadar etkili bir performans sergileyemeyeceği ileri sürüldü. Bu iddiaların aksine TSK yurt dışında arka arkaya etkili operasyonlar gerçekleştirdi. 15 Temmuz sonrası dönemde TSK'daki dönüşümü ve sahadaki askeri etkisini nasıl değerlendirdiniz? Bununla ilişkili olarak asker-sivil ilişkilerinin geldiği noktayı açıklar mısınız?

15 Temmuz hain darbe girişimi sonrasında yurt içinde ve sınır ötesinde düzenlenen hareketler ile sayısı ve çapı giderek artan büyük tatbikatlarda elde edilen başarılar Türk Silahlı Kuvvetleri'nin FETÖ'den temizlendikçe daha da güçlendiğinin en açık göstergesidir.

Yıllarca bölgeyi her türlü tünel, sığınak, mayın vb. ile tahkim eden terör örgütüne 15 Temmuz sonrası kısa bir süre içinde çok büyük darbe vurulmuş olması Türk Silahlı Kuvvetleri'nin imkan ve kabiliyetlerini gözler önüne sermiştir. TSK, dünyadaki en azılı ve katı savaşma tekniğine sahip DEAŞ terör örgütüne Fırat Kalkanı Harekatı ile çok zor şartlarda ağır kayıplar verdirerek gücünü dünya kamuoyuna kanıtlamıştır.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin hem kendi bünyesindeki sivil-asker iş birliğinin ve koordinasyonunun üst düzeyde olması hem de diğer bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte icra ettiği faaliyetler bu başarının elde edilmesinde büyük rol oynamıştır. Aziz milletimizin Türk Silahlı

Kuvvetleri'ne olan güveni ve inancı da bu başarıları taçlandırmıştır.

Bunların yanı sıra yurt dışında kardeş, dost ve müttefik ülkelere karşı vefa ve sorumluluklarımızın da gereğini üstün bir gayretle yerine getiriyoruz. NATO, BM, AB ve AGİT görevleri ile ikili ilişkiler kapsamında Azerbaycan ve Libya'nın yanı sıra Somali'de, Kosova'da, Bosna Hersek'te, Katar'da ve daha birçok coğrafyada bulunmaktayız.

Silahlı Kuvvetlerimiz görev yaptığı her yerde tarihimize, kültürümüze ve atalarımıza yaraşır şekilde, evrensel ilkeler ve insan hakları çerçevesinde bölgesel barışa ve dünya barışına önemli katkılar sunarak taahhüt ve sorumluluklarımızı yerine getirmeye devam etmektedir.

TERÖRİZMLE MÜCADELEDE NATO MÜTTEFİKLERİMİZDEN DESTEK BEKLİYORUZ

NATO üyeliğimizin 70. yılını geride bıraktık. NATO'da bir dönüşüm var. 2030 vizyon belgesi hazırlanıyor. NATO'nun en büyük ikinci ordusu olarak, biz bu 2030 belgesinin neresindeyiz? Buradan hareketle NATO'nun ve Türkiye-NATO ilişkilerinin geleceğine ilişkin öngörülüleriniz nelerdir? Önümüzdeki dönemde Türkiye ile NATO arasındaki ilişkide öne çıkmasını beklediğiniz temel alanlar nelerdir? Genel anlamda NATO ittifakında, özelde ise Türkiye-NATO ilişkilerinde hangi alanlarda ilerlemeye ihtiyaç bulunmaktadır?

NATO'nun en büyük ikinci ordusuna sahip olan ülkemiz 70 yıllık bir müttefik olarak NATO'nun güvenliğinin merkezinde yer almaktadır. İttifak'ın doğu ve güney kanatları açısından önemli bir role ve konuma sahip olmakla birlikte ortak fonlara en fazla katkı sağlayan ülkeler arasındayız.

Türkiye NATO müttefikliğinin gereklerine uygun olarak eğitim, tatbikat, hareket ve terörle mücadele konularında gereken desteği sağlamaktadır. Türkiye olarak İttifak'ın faaliyet ve varlık gösterdiği her alanda öncü ve başarılı bir rol oynamaya, imkan ve kabiliyetlerimiz ölçüsünde katkı sağlamaya gayret ediyoruz. Bunun en somut göstergesi olarak NATO'nun yakın zamanda kadar icra ettiği ve halihazırda icra etmekte olduğu hareket ve misyonlarda üstlendiğimiz rolleri gösterebiliriz.

NATO ile ilişkilerimizde "Türkiye NATO için, NATO'da Türkiye için önemlidir" ilkesiyle hareket ediyoruz. Türkiye olarak gelecekte de NATO ile ilişkilerimizi bu doğrultuda sürdürmeye gayret göstereceğiz. NATO müttefikliğine önem veriyor, sorumluluklarımızı harfiyen ve layıkıyla yerine getiriyoruz, getirmeye de devam edeceğiz. NATO ile uyumumuz tam ve sağlamdır ve her alanda bütünlük içerisinde çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Uzun yıllardır terörizme karşı kararlı bir mücadele vermekte olan ülkemiz halihazırda PKK/YPG, EI-Kaide, DEAŞ ve FETÖ terör örgütlerine karşı aynı anda mücadelesini sürdürmektedir. Bir terör örgütü ile başka

Terörle mücadelede başta FETÖ, PKK/PYD-YPG ve DEAŞ olmak üzere tüm terör örgütlerine karşı artan bir şiddet ve tempoda aralıksız devam etmektedir. Terör örgütü elebaşlarının açıklamalarından da PKK/PYD-YPG'ye verilen dış desteğin ve teşvikin de devam edeceği anlaşılmakta ve yine terör örgütü elebaşları tarafından YPG'nin PKK olduğu açıkça ifade edilmektedir.

bir terör örgütünü kullanmak suretiyle mücadele edilmesinin yanlış olduğundan hareketle hiçbir ayırım yapılmaksızın terörizmin her türlüşüyle mücadelede müttefiklerimizden de destek beklemekteyiz.

TÜRKİYE NATO İÇİN, NATO DA TÜRKİYE İÇİN ÖNEMLİDİR

Diğer taraftan NATO 2030 Değerlendirme Süreci sonucunda hazırlanan belgenin amacı İttifak'ın siyasi boyutunun güçlendirilmesi ve iklim değişikliği ya da çığır açan teknolojiler gibi yeni tehditlere mukabele kapsamında kendini adapte edebilmesini sağlamaktır. Söz konusu belge Haziran 2021'de NATO üyesi devlet ve hükümet başkanlarınca onaylanmıştır. Anılan belgenin hazırlık ve onay sürecinde görüşlerimiz doğrultusunda gerekli katkılarda bulunulmuştur. Alınan kararlar neticesinde de üzerimize düşen sorumlulukları yerine getireceğiz. Bu kapsamda NATO'nun güçlendirilmesi amacını taşıyan her adımın müttefik ülkeleri de güçlendireceğini değerlendiriyoruz.

NATO 2030 Belgesi aynı zamanda bu yıl güncellenmesi beklenen NATO Stratejik Konsepti için bir hazırlık niteliğindedir. Suriye'de yaşanan kriz ve bu krizden kaynaklanan göç dalgaları istikrarın ne kadar hassas ve kırılgan olduğunu göstermiştir. Suriye krizinin ülkemiz için olduğu kadar Avrupa'nın güvenliği için de risk teşkil ettiği görülmüştür. Krizin daha farklı boyutlara evrilmesi ülkemizin milyonlarca Suriyeliyi misafir etmesi neticesinde engellenmiştir. Türkiye kendi sınırlarını korurken aynı zamanda NATO'nun güneydoğu sınırlarının güvenliğini de sağlamaktadır. Bu da Türkiye'nin NATO için ne denli önemli bir müttefik olduğunun bir diğer göstergesidir.

YUNANİSTAN SİLAHLANMA SEVDASIYLA BOŞ HARCAMALAR YAPIYOR

Yunanistan'ın çok agresif bir şekilde silahlandığı görülüyor. Buna ilişkin sizin son dönemde

kullandığınız bir ifade çok anlamlı: "Yunanistan boyunu aşan işlere kalkışıyor. Bu silahlanma savunma amaçlı ise çok fazla, Türkiye'ye karşı ise çok az." Buradan hareketle Yunanistan'ın aşırı silahlanmasının ve yeni askeri iş birliklerine gitmesinin Türkiye-Yunanistan ilişkilerine ve iki ülke arasındaki askeri dengeye nasıl bir etkisi olmaktadır?

Yunanistan'da özellikle son dönemlerde bazı ülkelerin teşvik ve kışkırtmalarıyla bazı anlaşmalar yapmak suretiyle bir silahlanma sevdası başlamıştır. Yunanistan'ın bu silahlanma sevdası Türkiye'nin gerisinde kaldıklarının bir kabuldür. Ne kadar silahlanırlarsa silahlanırlar Türkiye'ye karşı asla üstünlük sağlayamazlar. Biz her geçen gün millilik ve yerlilik oranımızı artırarak savunma sanayimizi güçlendirirken, onların faaliyetleri tamamen dışa bağımlı olarak yürümektedir. Yunanistan'ın içinde bulunduğu ekonomik durum herkesin malumudur. Yunanistan silahlanma sevdasıyla birtakım boş harcamalar yaparak ekonomisini daha da kötüleştirirken, zaten ekonomik sıkıntılar yaşayan halkının kaynaklarını boş yere tüketmekte ve refah seviyesini aşağı çekmektedir. Bunu Yunanistan'daki aklıselim kişilerin görmesi lazım.

Bu duruma karşı alınması gereken ne tedbir varsa aldık ve almaya devam ediyoruz. Bu konuda son derece azimli, kararlı ve muktediriz. Biz denizlerimizdeki tüm hak, alaka ve menfaatlerimizi korumaya devam edeceğiz. Bizim siyasetimiz ve askeri tedbirlerimiz sadece Yunanistan odaklı değildir. Türkiye Yunanistan için bir tehdit değil aksine bir NATO müttefikidir. Biz etkin bölgesel bir güç olarak bölgemize daha büyük bir pencereden bakıyoruz.

EGE VE DOĞU AKDENİZ'DE TÜRKİYE'NİN YER ALMADIĞI PROJENİN YAŞAM ŞANSI YOK

Yunanistan'la ilişkili olarak özellikle 2020'de Doğu Akdeniz merkezli önemli gerginlikler yaşandı ve Türkiye kararlı duruşuyla bu meydan okumalara karşı etkili bir duruş sergiledi. Önümüzdeki

Ortak değerlere ve çıkarlara dayanan Türkiye-ABD birlikteliği bölgemizde jeopolitik dengelerin oluşmasına yardımcı olmuş, bölgesel ve küresel barış ve istikrara katkıda bulunmuştur. Türkiye-ABD ilişkilerinde iniş çıkışlar ve ara sıra keskin görüş ayrılıkları olsa da geçmişte pek çok zorluktan üstesinden gelmeyi başardığımız gibi bugün de diyalog ve müttefiklik anlayışı çerçevesinde birçok konuda uzlaşa sağlayacağımıza inanıyoruz.

dönemde Ege ve Doğu Akdeniz'de yeni meydan okumalar bekliyor musunuz? Böylesi bir durumda yanıtınız ne yönde olacaktır?

Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki kararlı duruşu karşısında Yunanistan diğer ülkelere bel bağlamakta, onları bölgeye çağırarak hatta bazıları ile askeri iş birliği anlaşmaları yaparak karşılık vermeye çalışmaktadır. Bu tür yönelimler Yunanistan'ın Türkiye-Yunanistan sorunlarını AB, NATO ve ABD sorunu haline getirme gayretlerinin bir parçasıdır.

Türkiye hiçbir ülke için bir tehdit değildir ve ülkemizin kendi hak ve hukukunu korumaktan başka amacı yoktur. Biz herkesin sınırlarına, hak ve hukukuna, egemenliğine saygılıyız. Türkiye'nin güvenilir, güçlü ve etkin bir müttefik olduğunu herkes bilmeli. Yunan muhataplarımızın ve uluslararası kamuoyunun öncelikle bunu iyi anlaması gerekiyor. Türkiye her daim bu kararlı duruşunu sürdürecektir ve gerektiğinde uluslararası hukuk kurallarına uygun olarak kendi hak, alaka ve menfaatleri doğrultusunda gerekli adımları atacaktır. Ege'de ve Doğu Akdeniz'de Türkiye'nin ve Kıbrıs Türkü'nün yer almadığı hiçbir projenin yaşama şansı yoktur. Bunun en son örneği de Eastmed projesidir.

Türkiye'nin son dönemde etkisi giderek artan askeri eğitim ve iş birliği anlaşmaları çerçevesinde Azerbaycan, Libya, Somali, Katar gibi ülkelerde bazı askeri misyonları var. Önümüzdeki dönemde mevcut iş birliklerinin fonksiyonunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu konuda nasıl bir askeri doktrin planlaması söz konusudur? Farklı ülkelerle gelişecek yeni askeri iş birlikleri görecektir miyiz? Örneğin Türk dünyasındaki devletlerle askeri iş birliği ilişkilerimizde bir ilerleme bekliyor musunuz?

Türk Silahlı Kuvvetleri uluslararası barışın korunması için Azerbaycan-Karabağ, Libya, Somali ve Katar'da görevler üstlenmektedir. Bu kapsamda önceliğimizin karşılıklı anlaşmalar ve mutabakatlar çerçevesinde barışın tesisini sağlamak olduğunu vurgulamak istiyorum. Türkiye'nin isteği bölgesel barış, istikrar ve huzurdur. Bu esasen tüm bölge ülkelerinin de çıkarıdır. Refah, huzur, istikrar ve uluslararası barışın sağlanmasına katkı kapsamında tüm ülkelerle iş birliği yapmaya hazırız.

Türk dili konuşan ülkeler, yani soydaşlarımızın yeri bizde elbette farklıdır. Bunun bilincinde olarak Türk dili konuşan ülkeler ile askeri ilişkilerimiz her geçen gün gelişmekte ve derinleşmektedir. Bu bağlamda, bu ülkelerle ortak çalışabilirliğimizi de geliştirmek istiyoruz. Yerli ve milli silah, araç, gereç ve mühimmat üretiminin birlikte gerçekleştirilmesini arzu ediyoruz.

TEMENNİMİZ, SURİYE'DE ABD VE RUSYA'NIN MUTABAKATLARINA UYMALARI

Suriye'deki kriz devam ediyor ve yakın bir zamanda siyasi bir çözüm umudu gözüküyor. Buna yönelik olarak sınır güvenliği, terörle mücadele ve operasyon bölgelerimizdeki durumumuz nedir? Önümüzdeki dönemde hangi gelişmeler yaşanabilir ve buna yönelik adımlarınız neler olacaktır?

Suriye'den kaynaklı terör tehdidinin ve oluşturulmak istenen terör koridorunun kalıcı olarak engellenmesi ve hudutlarımızın güvenliğinin sağlanması, ülkemizdeki göçmenlerin Suriye'ye geri dönmesi, Suriye'nin toprak bütünlüğünü ve egemenliğini tesis etmiş, güvenliğimize tehdit teşkil etmeyen ve Türkiye ile iyi ilişkileri olan demokratik bir devlet yapısına kavuşmasının sağlanması büyük önem arz etmektedir.

Hudutlarımızın ve vatandaşlarımızın güvenliğini sağlamak için Suriye'nin kuzeyinde hem de 15 Temmuz hain darbe girişiminden bir ay sonra başlatılan Fırat Kalkanı Harekatı ve müteakiben Zeytin Dalı, Barış Pınarı ve Bahar Kalkanı hareketleri ile oluşturulmak istenen terör koridoru engellenmiş ve hudutlarımızın güvenliği sağlanmıştır.

Bu hareketler sonrası yaklaşık 470 bini İdlib'e olmak üzere 1 milyondan fazla Suriyeli evlerine ve topraklarına gönüllü ve güvenli bir şekilde dönmüştür. İdlib'de mutabakatlar çerçevesinde ateşkes rejiminin korunması ve radikal unsurlarla mücadele faaliyetlerimizi başarıyla sürdürüyoruz.

Terör ve düzensiz göçün ülkeleri ve özellikle de ülkemizi tehdit ettiği bir dönemde Mehmetçik tarafından hudutlarımız "hudut namustur!" anlayışıyla ve Cumhuriyet tarihimizin en yoğun, en etkili tedbirleriyle her türlü zorlu iklim ve arazi şartlarına rağmen 7 gün 24 saat kesintisiz olarak korunmaktadır. Beton duvarlar, kuleler, tel örgüler, hendekler, yollar, pusu ve keşif faaliyetlerinin birlikte kullanılmasıyla hudutlarımızın güvenliği bize gurur veren bir noktaya gelmiştir.

Terörle mücadelemiz başta FETÖ, PKK/PYD-YPG ve DEAŞ olmak üzere tüm terör örgütlerine karşı artan bir şiddet ve tem-

poda aralıksız devam etmektedir. Terör örgütü elebaşlarının açıklamalarından da PKK/PYD-YPG'ye verilen dış desteğin ve teşvikin de devam edeceği anlaşılmakta ve yine terör örgütü elebaşları tarafından YPG'nin PKK olduğu açıkça ifade edilmektedir.

PKK ve onun Suriye kolu olan YPG'ye kim destek verirse versin, bunlar kimden destek alırlarsa alsınlar en son terörist etkisiz hale getirilinceye kadar mücadele etmekte 85 milyon vatandaşımızı bu terör belasından kurtarmakta kararlıyız.

Bu kapsamda güvenli hale getirilen bölgelerde yeni bir göç dalgasının olmaması ve hayatın normalleşmesi için de ilgili bakanlık, kurum ve kuruluşlar ile koordineli olarak faaliyetlerimiz devam etmektedir.

Suriye'de istikrarın bir an önce sağlanması, insani trajedilerin son bulması için her türlü gayret gösterilmektedir. Temennimiz ABD ve Rusya'nın daha önce yapılan mutabakatlara uymaları, Anayasa ve seçimler yapıncaya kadar sahada sükûnetin sağlanması ve devam etmesidir. Türkiye olarak istikrardan yanayız ve ateşkesin de kalıcı hale dönüşmesini istiyoruz.

F-16 Blok 70 tedariki ve modernizasyonuna yönelik ABD Savunma Bakanlığı ve Üretici Firma Temsilcileri ile birincisi Aralık 2021'de, ikincisi Şubat 2022'de olmak üzere iki toplantı icra edilmiştir.

Diğer hareket bölgelerimizde de gerek terörle mücadeleye gerekse hayatın normalleştirilmesine yönelik adımlarımızı kararlılıkla atmaya devam ediyoruz. Ancak müttefiklerimiz tarafından örgütün bu bölgelerden temizlenmesine ilişkin mutabakat şartlarının ve verilen sözlerin de yerine getirilmediğini görüyoruz. PKK/PYD-YPG terör örgütlerinin taciz ve saldırıları devam etmektedir. Tüm bu saldırılar dünyanın gözü önünde cereyan ediyorken maalesef müttefiklerimizin de dahil olduğu bazı devletlerin PKK/YPG terör örgütüne desteği sürmektedir.

Irak'ın kuzeyinde icra edilen Pençe Harekatları ile girilemez denilen yerlere girilmiş, bölgede yıllarca teröristler tarafından kullanılan barınak, sığınak, depo ve sözde karargahlar yerle bir edilerek bölge kontrol altına alınmıştır. Irak için de tehdit teşkil

eden ve bölgedeki istikrara zarar veren terör örgütü ile mücadele Irak'la koordineli ve yakın iş birliği içerisinde sürdürülmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetleri egemenlik, bağımsızlık ve güvenliğimiz için yurt içi ve sınır ötesinde terörle mücadeleye; Mavi Vatanımızda ve semalarımızdaki hak, alaka ve menfaatlerimizi korumaya azim ve kararlılıkla devam etmektedir.

F-35 SÜRECİ VE F-16 ALIMI BİRBİRİNDEN BAĞIMSIZ YÜRÜYOR

Türkiye-ABD ilişkilerini genel çerçevede değerlendirmek gerekirse ikili ilişkileri olumlu ve olumsuz etkileyen noktalar nelerdir? İkili ilişkilerin geleceğine ilişkin öngörüleriniz nelerdir? Özelden ise Türkiye ile ABD arasında F-35 süreci ve bununla ilişkili olarak F-16 Blok-70 model uçak alımı üzerine görüşmeler var. Bu alımda hangi aşamadayız ve bu sürecin ikili ilişkilere nasıl bir etkisi olacaktır?

Türkiye ABD ilişkileri uzun ve sağlam bir geçmişe dayanmaktadır. Ortak değerlere ve çıkarlara dayanan bu birliktelik bölgemizde jeopolitik dengelerin oluşmasına yardımcı olmuş, bölgesel ve küresel barış ve istikrara katkıda bulunmuştur.

Türkiye-ABD ilişkilerinde iniş çıkışlar ve ara sıra keskin görüş ayrılıkları olsa da, geçmişte pek çok zorluğun üstesinden gelmeyi başardığımız gibi bugün de diyalog ve müttefiklik anlayışı çerçevesinde birçok konuda uzlaş sağlayacağımıza inanıyoruz.

Türk-Amerikan dostluğuna ve stratejik ortaklığına son dönemde maalesef gölge düşüren bazı ciddi meseleler gündemimizde yer almaktadır:

- ABD'nin PKK'nın Suriye kolu PYD/YPG'ye desteği
- ABD yönetiminin Türkiye'nin bekasına göz diken terör örgütü FETÖ'ye karşı hareketsizliği
- S-400 sistemini satın almamız nedeniyle ortağı olduğumuz F-35 projesinden haksız yere

çıkartılmamız ve Türkiye'ye yaptırım uygulanması

- Son olarak da Sayın Biden tarafından 24 Nisan'da 1915 Ermeni olaylarına ilişkin yapılan talihssiz açıklama ilişkilerimiz açısından sorun teşkil eden başlıca noktalardır.

F-35 süreci ile F-16 alımı birbiri-
rinden bağımsız olarak yürüyen
iki konudur. Türkiye'nin F-35
ortaklığından tek taraflı olarak
çıkarılması nedeniyle oluşan
zararımızın telafisine yönelik devam
etmektedir. F-16 Blok 70 tedariki
ve modernizasyonuna yönelik ise
ABD Savunma Bakanlığı ve Üre-
tici Firma Temsilcileri ile birincisi
Aralık 2021'de, ikincisi ise Şubat
2022'de olmak üzere iki toplantı
icra edilmiştir. Geniş katılımlı
gerçekleştirilen bu toplantılarda
tedarik ve modernize etmek
istediğimiz uçakların konfigüras-
yonuna yönelik teknik seviyede
çalışmalar icra edilmiştir. Her iki
toplantıda da ABD tarafının proje-
lerin gerçekleştirilmesi yönünde
istekli oldukları görülmüştür.
Çalışmanın tamamlanmasını
takiben F-16 Blok 70 tedarik ve
modernizasyona yönelik istek
mektupları ABD'ye iletilecektir.

Türkiye olarak tüm sorumlu-
luklarımızı yerine getirmeye,
bölgemizde ve dünyada barışa, iş
birliğine, iyi komşuluk ilişkilerine
ve güvenliğe katkıda bulunmaya
devam edeceğiz. Bunu yaparken
başta ABD olmak üzere müt-
tefiklerimizle ve dostlarımızla
birlikte çalışmak istiyoruz. Bu
amaçla NATO, AB, BM ve AGİT
gibi uluslararası kuruluşların
yürüttüğü operasyonlara katkıda
bulunuyoruz. Tüm faaliyetlerimiz
ikili anlaşmalara ve uluslararası
hukuka uygundur. Anlaşmazlıkların
çözümünde her zaman diplo-
ması ve diyalogu tercih ediyoruz.
Aynı zamanda halkımızı, sınırlarımızı
ve haklarımızı savunmaya
da kararlıyız ve buna muktediriz.
Tüm zorluklara rağmen bölge-
sel ve küresel istikrara katkıda
bulunmaya devam edeceğiz. Bu
bakımdan ABD ile hem ikili ilişki-
lerimizde hem de NATO içinde iş
birliğine büyük önem veriyoruz.

Dünyanın gündeminde Ukrayna krizi var. Türkiye olarak

Ukrayna'nın sınırlarına ve topraklarının bütünlüğüne saygı duyduğumuzu, verdiği mücadeleyi takdir ettiğimizi, Rusya'nın saldırısının uluslararası hukuka aykırı olduğunu ve durdurulması gerektiğini dile getirdik. İlerleyen süreçte ne gibi gelişmeler olabilir?

Ukrayna'daki gelişmeleri üzün-
tü ve endişeyle takip ediyoruz.
Yaşanan ölümler bizleri derinden
üzüyor. Ukrayna ve Rusya ile
bizim son derece olumlu ilişki-
lerimiz var. Biz Türkiye olarak tüm
tarihimiz boyunca olduğu gibi bu-
gün de komşularımız başta olmak
üzere tüm ülkelerin egemenlik
haklarına, sınırlarına, toprak
bütünlüğüne saygılıyız, saygılı ol-
maya devam ediyoruz. Bu ilkedен
hareketle Ukrayna için de aynısını
söylüyoruz. Temennimiz, bir an
önce barışçıl, diplomatik yollarla
çözümlerin bulunmasıdır.

Montrö rejimi çerçevesinde
Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerin
barış, diyalog, huzur ve refah için-
de yaşamasından yana olduğu-
muz yıllardan beri dile getiri-
yoruz. Karadeniz'e en uzun kıyısı
olan ülke olarak bu anlayışı bir
ilke şeklinde muhafaza ettik. Tüm
görüşmelerimizde Türkiye olarak
Karadeniz'deki barışın, huzurun,
güvenli ortamın devam etmesi
için gayret gösterdik. Türkiye ola-
rak bugüne kadar tüm meselelere
bu çerçevede baktık.

Montrö sözleşmesi sayesinde
oluşan statü gayet başarılı bir
şekilde yıllardır devam ediyor. Söz
konusu sözleşme bütün kıyıdaş
ülkelere yararlı olmakla birlikte
diğer ülkelerin giriş-çıkışlarını da
düzenliyor. Herhangi bir şekilde
Montrö'nün aşındırılmasının, sta-
tükonun bozulmasının kimseye
yarar sağlamayacağı açık. Bütün
 tarafların Montrö ve Montrö'nün
getirdiği kurallara uymasının ya-
rarlı olduğunu değerlendiriyoruz.
Son yaşanan Ukrayna olayına da
aynı şekilde bakıyoruz. Bugüne
kadar yaptığımız gibi Montrö
Boğazlar Sözleşmesi'nin uygula-
masını sürdüreceğiz.

Gelinen aşamada Türkiye bölgede
barış ve huzurun sağlanması
ve Ukrayna'da insani durumun
iyileştirilmesi için çalışmaya ve
üzerine düşeni yapmaya devam
edecektir. **K**

Montrö sözleşmesi sayesinde oluşan statü gayet başarılı bir şekilde yıllardır devam ediyor. Herhangi bir şekilde Montrö'nün aşındırılmasının, statükonun bozulmasının kimseye yarar sağlamayacağı açık.